

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΚΑΙ ΒΛΑΧΟΙ

Γράφει ο Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-χοροδιδάσκαλος

Από το τίτλο και μόνο κανείς αναρωτιέται: Βλάχοι και ναυτιλία τι σχέση μπορούν να έχουν; Και όμως έχουν. Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Οι ναυτιλιακές επιδόσεις των Ελλήνων στο διάβα των αιώνων είναι γνωστές. Εάν μάλιστα κανείς προσφύγει στην ιστορία θα αποκαλυφθεί ότι η Θεσσαλία είναι η κοιτίδα της ελληνικής ναυτιλίας. Στις ακρογιαλιές του Παγασητικού κόλπου (Ιωλκός) ναυπηγείται η «Αργώ» και ξεκινάει η φημισμένη Αργοναυτική εκστρατεία. Θα μάθει επίσης ότι οι Έλληνες των άγονων και ορεινών τόπων ξενιτεύονται από την Αθαμανία (γειτονική των Τρικάλων περιοχή), τον Ασπροπόταμο, ο δε γιος του Φρίξου, ο Άργος (εξού και «Αργώ») ο πρώτος ναυπηγός του κόσμου, κατάγεται από την Πίνδο.

Ακόμα και ο Όμηρος αναφέρει την ναυτιλιακή τάση των Θεσσαλών (280 σκάφη στον τρωικό πόλεμο) και κατά τον Π. Βασιλείου δεν απουσιάζουν τότε και οι ορεινοί πληθυσμοί της Δ. Θεσσαλίας (ο αρχηγός των Δολόπων Φοίνικας υπό τον Αχιλλέα της Φθίας με 50 πλοία). Είναι χαρακτηριστικό ότι ο χρονογράφος Παχυμέρης μετά από αιώνες τους άνδρες του Αχιλλέα τους αποκαλεί Μεγαλοβλαχίτες από το μεσαιωνικό όνομα της Θεσσαλίας Μεγάλη Βλαχία. Συμμετέχουν και οι Περραιβοί (Βόρεια Θεσσαλία), που σύμφωνα με του Γάλλο αρχαιολόγο Br. Helly και τον ακαδημαϊκό Α. Κεραμόπουλο εκλατινίζονται και επιβιώνουν ως Βλάχοι και έχουν σχέση με τα Ευρυτανικά Άγραφα (Γουενές από την Κύφο).

Ηπειρώτες συμμετέχουν σε πολλές εκστρατείες και μάχες (Ναυμαχία Σαλαμίνας, Εκστρατεία του Πύρρου στη Δύση και Μ. Αλεξάνδρου στην Ανατολή) και έχουν δυο μεγάλα ναυτιλιακά κέντρα, την Απολλωνία και Επίδαμνο (Δυρράχιο) επί ρωμαιοκρατίας.

Και επί τουρκοκρατίας οι Βλάχοι, που πρωτοστατούν στον κλεφτοαρματολισμό, όταν οι καιροί δεν τους ευνοούν στη στεριά, συνεχίζουν στη θάλασσα (π.χ. Γκέκας, Λαζαίοι και Νικοτσάρας από το Λιβάδι Ολύμπου). Ο Κασομούλης στα απομνημονεύματά του αναφέρει ότι ο Νικοτσάρας και οι Λαζαίοι έχουν 700 πολεμιστές, πεζοναύτες, όπως θα λέγαμε σήμερα, οι οποίοι διαπρέπουν στους αμφίβιους αγώνες τους μέχρι και την Χαλκιδική και προβληματίζουν σοβαρά τον Σουλτάνο. Οι αγώνες αυτοί τεκμηριώνονται και από τα δημοτικά τραγούδια τα οποία είναι γεμάτα από τις λέξεις 'θάλασσα' και 'καράβια' (Ν. Πολίτης... να βγουν τα κλεφτοκάραβα, πόχουν τους κλέφτες μέσα...). Ο αγώνας του διάσημου καπετάνιου Νικοτσάρα από το Λιβάδι Ολύμπου θεωρούνται από τον Γ. Αλεξάνδρου Λαυριώτη 'το προανάκρουσμα της μεγάλης Επανάστασης του 1821'.

Οι Βλάχοι πρωτοπορούν στη ελληνική παιδεία και στην ναυτική παιδεία στο νεοσύστατο νεοελληνικό κράτος. Επί της πρωθυπουργίας του Βλάχου από το Συρράκο, Ιωάννη Κωλέττη, η πρώτη ναυτική σχολή της Ελλάδας αναγείρεται κατόπιν επιμονής του συμπατριώτου και πολυσπουδαστού Λεωνίδα Παλάσκα, ο οποίος συμβάλει τα μέγιστα στον εκσυγχρονισμό του ελληνικού ναυτικού.

Ο Γάλλος περιηγητής Πουκεβίλ αναφέρει ότι οι Γάλλοι έχουν εγκαταστήσει εμπορικό σταθμό στο Μέτσοβο από τους χρόνους του Λουδοβίκου του ΙΔ και γενικά το εμπόριο των βλαχοχωριών της Πίνδου γίνεται στα παράλια της Μεσογείου με ελληνικά καράβια. Η οικογένεια Τσιότσα από το Μέτσοβο έχει εφοπλιστικό έμβλημα στα 1820, το οποίο εικονίζει ιστιοφόρα και πύργους, πράγμα που καταδεικνύει ότι ήταν οι ίδιοι πλοιοκτήτες και κυβερνήτες των πλοίων τους στον εμπορικό οίκο, που είχαν στο Λιβόρνο Ιταλίας (Γ. Πλατάρης). Ο Γάλλος V. Berard αναφέρει χαρακτηριστικά ότι το Δυρράχιο παραμένει κουτσοβλαχικό λιμάνι παρά τα ναυάγια που συνέβησαν και οι Βλάχοι αποκαλούν τους εαυτούς τους Έλληνες. Οι Βλάχοι επίσης αξιοποιούν και τους μεγάλους ποταμούς ως οδούς για το διαμετακομιστικό εμπόριο (π.χ Δούναβης με τα ατμόπλοια του Μοσχοπολίτη Βλάχου πάμπλουτου Σίνα).

Τέλος ο Δάρβαρις από τη Βλαχοκλεισούρα συμπράττει στη σύνταξη ενός είδους καταστατικού για τους συνεταιρισμούς της ναυτικής εμπορίας και την σπουδαιότητα αυτών των ναυτικών συνεταιρισμών αξιολογεί με θαυμασμό ο Γάλλος Α. Boulanger.